ἐπερατώθη τελείως. Ἐλπίζεται ὅτι ἐντὸς τοῦ 1966, ἀποπερατουμένου τοῦ κτηρίου, θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐργασία ἐκθέσεως τοῦ Μουσείου καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ μεταφορὰ εἰς αὐτὸ τῆς Συλλογῆς ἐκ τοῦ Δημοτικοῦ Μεγάρου, ἔνθα αὕτη νῦν στεγάζεται.

Σημαντικὴ ἐργασία βελτιώσεως τῆς ἐκθέσεως ἐγένετο εἰς τὸ **Μουσεῖον Ρεθύμνης**, ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Στυλ. Ἀλεξίου, βοηθουμένου ὑπὸ τοῦ ἐκτάκτου Ἐπιμελητοῦ Χρ. Μακρῆ καὶ τοῦ φύλακος Γ. Βαρδάκη καὶ δαπάναις τοῦ Δήμου Ρεθύμνης, χάρις εἰς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Δημάρχου κ. Εὐαγ. Δασκαλάκη (Πίν. 432 α - β, 433). Ἀντικατεστάθησαν αἱ παλαιαὶ τελείως ἀκατάλληλοι καὶ ἀντιαισθητικαὶ προθῆκαι διὰ νέων, μεταλλικῶν, κρυσταλλοφράκτων προθηκῶν, κομισθεισῶν ἐξ Ἡρακλείου. Τὰ ἀντικείμενα ἐκαθαρίσθησαν καὶ συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου Γ. Ἠλιάκη, ἐγένετο δὲ καὶ νέα, καλυτέρα τοποθέτησις τούτων εἰς τρόπον, ὥστε νὰ προβάλλωνται τὰ σημαντικώτερα ἐξ αὐτῶν.

Ἐνεκρίθη τέλος ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὸν Ὀκτώβριον 1965 προμελέτη ἐκπονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἐφόρου διὰ τὴν ἀνέγερσιν φυλακείου - ἀναπαυτηρίου καὶ στοᾶς γλυπτῶν εἰς τὸν ἀρχαιολογικὸν χῶρον **Γόρτυνος** (παρὰ τὸν Ἅγιον Τίτον καὶ τὸ Ὠδεῖον), ὥστε, νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ κατάργησις τοῦ παλαιοῦ φυλακείου.

Δὲν ἐξηγοράσθη οὔτε ἐφέτος ἡ ἔκτασις παρὰ τὸ ἀνάκτορον **Μαλίων**, ἔνθα προβλέπεται ἡ ἀνέγερσις τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου φυλακείου - ἀναπαυτηρίου, τῆς σχετικῆς κτηματογραφήσεως γενομένης καὶ ὑποβληθείσης ὑφ' ἡμῶν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον κατὰ τὸ 1964. Ἐγένετο πάντως, κατόπιν προτάσεώς μου, ἱκανοποιητικὴ προμελέτη διὰ τὴν ὡς ἄνω κατασκευὴν ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς κ. Harboe.

Διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν φυλακείων **Ἁγίας Τριάδος** καὶ **Γουρνιῶν** διετέθη ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστηλώσεως πίστωσις δρχ. 150.000, ἀλλ' ἡ ἐργασία δὲν ἐξετελέσθη, τοῦ ἐγκατεστημένου ἀπὸ ἐτῶν ἐργολάβου δηλώσαντος ἀδυναμίαν ὅπως ἀποπερατώσῃ τὸ ἔργον ἐλλείψει τεχνιτῶν, μεθ' ὃ ἐγένοντο ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἐπιβλέποντος ἐνέργειαι διὰ τὴν κήρυξίν του ὡς ἐκπτώτου.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΕΤΑΞΑ

Ἡ Συλλογὴ Μεταξᾶ ἐπλουτίσθη κατὰ τὸ 1965 δι' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἀντικειμένων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ σημαντικώτερα (Πίν. 434 α - β, 435 α - β) εἶναι μικρὸν χρυσοῦν ρομβοειδὲς διάδημα ἐκ Σητείας ἀρχαϊκῶν χρόνων, φέρον ἔκκρουστον διακόσμησιν ρόδακος μὲ ἐναλλὰξ ὀξέα καὶ στρογγύλα φύλλα, βουκράνιον ἐκ λεπτοῦ φύλλου χρυσοῦ ἀρχαϊκῶν χρόνων, ἐπίσης ἐκ Σητείας, χρυσοῦν ἐξάρτημα ἢ ψῆφος περιδεραίου ἐξ Ἀρκάδων (Ἀφρατὶ) εἰς σχῆμα κεφαλῆς λέοντος, ἀργυροῦν ψέλιον τοῦ 6ου - 5ου αἰῶνος, ἀπολῆγον ἑκατέρωθεν εἰς κεφαλὰς ὄφεων, φερόμενον ὡς προερχόμενον ἐξ Ἀρκάδων, ἀλλὰ πιθανῶς εἰσηγμένον, τμῆμα ἀρχαϊκοῦ πίθου ἐξ Ἀρκάδων μὲ ἀνάγλυφον παράστασιν κάπρου καὶ ἰωνικὸν κυμάτιον, ἀλαβαστρίνη πυξὶς τοῦ 4ου π.Χ. αἰ. μεθ' ὑψηλοῦ ποδὸς καὶ πώματος, ἔχοντος ὑψηλὸν κωνικὸν κομβίον. Εἷς χαμηλὸς λύχνος, δίμυξος, ἐξ ὀφείτου, νεοανακτορικῶν χρόνων, προέρχεται ἀπὸ τὴν Μεσαράν. Ἐνδιαφέροντα εἶναι καὶ ἓν πήλινον σκεῦος ἐκ Μεσαρᾶς, ἐλλειψοειδοῦς σχήματος, μὲ λαβὴν τοξοειδῆ, τὸ ὁποῖον φέρει ἐπὶ τῆς ἐλλειψοειδοῦς ἐπιφανείας πυκνὰς ἐγκοπάς, ἓν πῶμα μικρᾶς κάλπης ἐξ Ἀφρατὶ εἰς σχῆμα ἀσπιδίου, ἀπολῆγον εἰς κεφαλὴν κερασφόρου ζώου, καὶ μία λιθίνη στρογγύλη πλὰξ μὲ ἀνάγλυφον παράστασιν ἀναθηματικοῦ ὠτός, ἐκ Μεσαρᾶς. Ἐξ Ἁγίου Νικολάου προῆλθε πηλίνη μάσκα ἀνδρὸς ρωμαϊκῶν χρόνων. Εἰς τὰς σφραγῖδας τῆς συλλογῆς προσετέθησαν, κατὰ τὸ 1965, τριάκοντα ὀκτὼ νέαι σφραγῖδες, διαφόρων σχημάτων, ὅλων τῶν μινωϊκῶν περιόδων. Ἐξ αὐτῶν ἄξιαι ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι μία ἀπὸ τὰ Καστελλιανὰ ἐξ ἰάσπιδος, φακοειδοῦς σχήματος, μὲ παράστασιν κυνός, ὁ ὁποῖος ξέει τὸ οὖς διὰ τοῦ δεξιοῦ ὀπισθίου ποδός. Ἑτέρα ἀμυγδαλοειδὴς ἐκ πρασίνου ἰάσπιδος, ἀπὸ τὸ Ἀφρατί, ἀνήκει εἰς τὸν «ταλισμανικὸν» τύπον καὶ φέρει διακόσμησιν ἐκ τριγώνου καὶ σιγμοειδῶν. Ἀπὸ τὴν Σητείαν προέρχεται τρίπλευρος ἐκ στεατίτου παλαιοανακτορικὴ σφραγίς, μὲ παράστασιν ἀνδρὸς ἐπὶ τῆς μιᾶς ἐπιφανείας, καὶ διακοσμητικῶν θεμάτων ἐπὶ τῶν ἄλλων δύο. Τέλος, πλαστικὴ σφραγὶς ἐξ ἐλεφαντοστοῦ, προερχομένη ἀπὸ τοὺς Καλοὺς Λιμιῶνες, ἔχει λαβὴν εἰς σχῆμα κεφαλῆς πιθήκου.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Διὰ τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἐφόρου πιστώσεως τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν περισυλλογὴν ἀρχαιοτήτων Κ΄ Περιφερείας κατὰ τὸ ἔτος 1965 ἐξετελέσθησαν αἱ ἀκόλουθοι ἐργασίαι :

Ἐκ **Γόρτυνος** (Ἁγίων Δέκα) περισυνελέγη τμῆμα μαρμαρίνου βωμοῦ ἢ τραπέζης, ὕψους 0,40 μ., μὲ πλαστικὴν διακόσμησιν βουκρανίου.

Ἐκ τῆς περιοχῆς Ἡρακλείου, δυτικῶς τῆς πόλεως εἰς θέσιν **Τοπαλτί**, βορείως τοῦ Γάζι, βορειοανατολικῶς τοῦ ναΐσκου τῶν 62 Μαρτύρων, περισυνελέγησαν δύο λάρνακες πρωϊμων νεοανα-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 01:27:31 EEST - 3.147.89.151

κτορικῶν χρόνων (Πίν. 436 α - β), αἵτινες εἶχον καλυφθῆ ὑπὸ τῆς ἄμμου. Ἀφορμὴν εἰς τὴν ἔρευναν ἔδωκεν ἡ διάνοιξις ἀγωγοῦ ὕδατος ἐκ παρακειμένου φρέατος εἰς τὸ τουριστικὸν ξενοδοχεῖον Ἰ. Στυλιανάκη. Ἡ λάρναξ Α εὑρίσκετο εἰς βάθος 0,25 μ. ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, ὁ δὲ πυθμὴν αὐτῆς ἔβαινεν ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους εἰς βάθος 0,95 μ. Αἱ διαστάσεις τῆς λάρνακος εἶναι 0,84 x 0,42, ὕψ. 0,70 μ. Αὕτη εἶναι ἐλλειψοειδὴς μειουμένη ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ἄνω, ἔχει δὲ δύο λαβὰς εἰς ἑκάστην μακρὰν πλευρὰν καὶ ἀνὰ μίαν εἰς τὰς στενάς, ὀλίγον κάτωθεν τῶν χειλέων. Ἡ λάρναξ περιεῖχεν ὀστᾶ, τὰ ὁποῖα διετάραξαν οἱ εὑρόντες ἐργάται. Εἰς ἀπόστασιν 30 μέτρων δυτικώτερον εὑρέθη ἑτέρα σαρκοφάγος (Β) λουτηροειδής. Αὕτη εἶχε διαστάσεις 1 x 0,44 καὶ ὕψ. 0,55 μ. καὶ περιεῖχε δύο ἄωτα κύπελλα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο πλησίον τῶν χειρῶν τοῦ νεκροῦ, ὅστις ἔκειτο μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς Δ., ὡς καὶ ὁ νεκρὸς τῆς λάρνακος Α. Ἐξωτερικῶς τῆς λάρνακος Α παρὰ τὴν βορείαν πλευρὰν αὐτῆς εὑρέθη τμῆμα εὐρυστόμου λεκανοειδοῦς ἀγγείου. Ἀκόμη δυτικώτερον εἰς θέσιν Τοπαλτὶ εὑρέθη εἰς ταφικὸς πίθος μετ' ὀστῶν. Οὗτος ἔχει εὐρὺ στόμιον, ὕψ. 0,55 μ., καὶ δύο ὁριζοντίας καὶ δύο καθέτους λαβάς. Εἶναι καὶ αὐτὸς πρωϊμων νεοανακτορικῶν χρόνων. Εἶναι σημαντικὴ ἡ διαπίστωσις, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ παραθαλασσία αὕτη περιοχὴ ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν ἀπόθεσιν νεκρῶν, πιθανῶς ἀνηκόντων εἰς τὸν συνοικισμὸν Γάζι ἢ εἰς τὰ οἰκήματα, ὧν τμήματα ἀνεκαλύφθησαν ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1963 ἐπὶ τῶν πρώτων ὑψωμάτων δυτικῶς τοῦ χώρου τῶν ταφῶν εἰς θέσιν Ἑλληνικὰ ἢ Ρετζέπη.

Ἐργασία περισυλλογῆς ἐγένετο ἐπίσης εἰς θέσιν **Βίγλα**, περιοχῆς Σταλίδας, δυτικῶς τῶν Μαλίων. Ἐνταῦθα, νοτίως τοῦ ναΐσκου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, εἰς ἀπόστασιν 31 χλμ. ἐξ Ἡρακλείου, παρὰ τὸ νότιον ρεῖθρον τῆς ὁδοῦ, κατὰ τὰς ἐργασίας διαπλατύνσεως αὐτῆς, εὑρέθη τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1965 σειρὰ ἐκ τριῶν τάφων ρωμαϊκῶν χρόνων τοποθετημένων παραλλήλως πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ ἐρειδομένων ἐπὶ τοῦ νοτίως αὐτῆς χαμηλοῦ ὑψώματος. Οἱ τάφοι οὗτοι ἐκαθαρίσθησαν ὑφ' ἡμῶν καὶ περισυνελέγησαν τὰ ἐντὸς αὐτῶν εὑρεθέντα ἀγγεῖα. Ὁ δυτικώτερος ἐκ τῶν τάφων (Α) ἦτο κεραμοσκεπής (Πίν. 436 γ) μὲ κεράμους, διαστ. 0,88 x 0,32 μ., συγκρατουμένας ἀπὸ Β. μὲ σειρὰν λίθων, ἐξ ὧν τινὲς εἶχον θραυσθῆ. Κατὰ τὴν νοτίαν πλευρὰν δὲν ὑφίστατο τοίχωμα. Ὁ τάφος εὑρίσκεται εἰς βάθος 0,50 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας. Ἐκ τοῦ χώρου τούτου προῆλθεν ἀγγεῖον, τοποθετημένον ἐξωτερικῶς τῶν κεράμων. Κάτωθεν τῶν κεράμων εἶχον ταφῆ δύο νεκροί, διατηρουμένης κυρίως τῆς κεφαλῆς τοῦ ἑτέρου, παρὰ τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε ληκύθιον μόνωτον, αὐλακωτὸν καὶ τμῆμα ἄλλου. Εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἀνατολικώτερον εὑρέθη ἕτερος τάφος (Β), κατεσκευασμένος προχείρως δι' ἀργῶν λίθων καὶ καλυπτόμενος μὲ ἁδρῶς διαμορφωθείσας ὀγκώδεις πλάκας (Πίν. 436 δ). Ὁ τάφος εἶχε μέγιστον πλάτος 0,50 καὶ μέγιστον μῆκος 2 μ. Ὁ νεκρὸς ἔκειτο μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς Α. Ἐντὸς τοῦ τάφου εὑρέθησαν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν πρὸ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν δύο χονδροειδῆ ληκύθια μὲ αὔλακας. Κατὰ τὸν γενόμενον ὑφ' ἡμῶν καθαρισμὸν εὑρέθη τμῆμα ὑαλίνου lacrimarium. Ἀκόμη ἀνατολικώτερον, εἰς ἀπόστασιν 2.50 μ. ἀπὸ τοῦ τάφου Β, ἀνεκαλύφθη ὁ τάφος Γ, ὁ ὁποῖος εἶχε διαστάσεις 1.60 x 0,27 καὶ βάθος 0,65 μ. καὶ εἶχε κτισθῆ μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς καὶ ὁ Β μὲ πάχος τοιχωμάτων 0,40 - 0,55 μ. Ὁ τάφος οὗτος ἦτο ἄθικτος καὶ μόνον ἡ βορεία πλευρά του ἦτο ἐν μέρει ὁρατὴ πρὸ τῆς ἀνασκαφῆς. Ἀφοῦ ἀφῃρέθησαν αἱ τέσσαρες ὀγκώδεις πλάκες, μὲ τὰς ὁποίας ἐκαλύπτετο ὁ τάφος, διεπιστώθη ὅτι ὁ ἐντὸς τοῦ τάφου κείμενος νεκρὸς εἶχε τὴν κεφαλὴν πρὸς Α.

Μερίμνῃ τοῦ Ἐπιμελητοῦ κ. Ἰ. Σακελλαράκη περισυνελέγησαν ἐπίσης ἐξ **Ἁγίου Γεωργίου** Σητείας διάφορα ἀντικείμενα (βλ. σελ. 414).

Εἰς τὴν θέσιν **Ἀμμουδόπλακα** τοῦ ἰδίου χωρίου ἐκ συληθέντος θόλωτοῦ τάφου, ἀρχαϊκῶν χρόνων, περισυνελέγη ἀκέραιον ἀγγεῖον, λύχνος καὶ πλῆθος ὀστράκων. Ἠρευνήθη ἀσύλητος, θολωτὸς τάφος ἀρχαϊκῶν χρόνων, ὅστις ἀπέδωσε γυναικεῖον εἰδώλιον, σφαιρικὰς οἰνοχόας, σειρὰν σιδηρῶν ὅπλων, τμήματα χαλκῶν πορπῶν κ.λ.π. Τὰ εὑρήματα ταῦτα κατετέθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον Ἁγίου Νικολάου.

Ἀλλ' ἡ σημαντικωτέρα ἐκ τῶν ἐκτελεσθεισῶν ἐργασιῶν περισυλλογῆς ὑπῆρξεν ἡ διάσωσις καὶ μεταφορὰ εἰς τὸ Μουσεῖον Ἡρακλείου, μερίμνῃ τοῦ Ἐφόρου, μιᾶς ἐπιγραφῆς ἀνευρεθείσης παρὰ τὸ χωρίον **Σῖσες Μυλοποτάμου**, ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτει τὸ ὄνομα μιᾶς νέας καὶ ἀγνώστου μέχρι σήμερον πόλεως τῶν ἑλληνικῶν χρόνων. Ἡ ἐπιγραφὴ ἦλθεν εἰς φῶς τυχαίως κατὰ τὴν διαμόρφωσιν «πεζουλῶν» εἰς τὸ ὕψωμα Σωχώρα, ἀνατολικῶς τῆς θέσεως Ἁλμυρίδα, παρὰ τὸν λιμενίσκον τοῦ χωρίου Σισῶν. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶναι κεχαραγμένη ἐπὶ κυλινδρικοῦ λίθου, ὕψους 0,64 μ. καὶ μεγίστης διαμέτρου 0,45 μ., εὐρυνομένου ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἄνω καὶ σχηματίζοντος ταινίαν, ὕψ. 0,05 μ. ἄνω καὶ κάτω (Πίν. 437 α - γ). Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ λίθου σχηματίζεται ἀβαθὴς κοιλότης μὲ χαμηλὸν περιχείλωμα, εἰς δὲ τὴν κάτω

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 01:27:31 EEST - 3.147.89.151

ἐπιφάνειαν ὑπάρχει ὑποδοχή, διαστ. 0,16 x 0,10 μ. Ἐπὶ τῆς κυλινδρικῆς ἐπιφανείας ὑπάρχει ἡ λέξις *ΣΙΣΑΙΩΝ* διὰ γραμμάτων, ὕψ. 0,01 μ., ἀβαθῶς καὶ ἀμελῶς κεχαραγμένων. Πιθανῶς πρόκειται περὶ ὅρου ἢ βωμοῦ τῆς ἀρχαίας πόλεως (terminus sacrificalis), ἀγνώστου μέχρι σήμερον, ἧς τὸ ὄνομα Σισὰ ἢ Σισαὶ διετηρήθη ἀναλλοίωτον εἰς τὸ τοπωνύμιον τοῦ σημερινοῦ χωρίου Σῖσες. Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τὰ τέλη τοῦ 2ου ἢ ἀρχὰς τοῦ 1ου π.Χ. αἰῶνος. Πιθανῶς ἡ αὐτόθι ὕπαρξις τῆς πόλεως συνδέεται πρὸς τὰς ἀφθόνους σκωρίας σιδήρου, αἵτινες παρατηροῦνται εἰς τὴν περιοχὴν καὶ αἱ ὁποῖαι μοὶ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τοῦ χημικοῦ κ. Μιχ. Διαλυνᾶ, ὅστις ἐγνώρισεν εἰς τὴν Ἀρχαιολ. Ὑπηρεσίαν καὶ τὴν ὕπαρξιν τῆς ἐπιγραφῆς. Φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐξετελοῦντο αὐτόθι ἐργασίαι ἐκκαμινεύσεως τοῦ μεταλλεύματος. Ὡς πρὸς τὸ ὄνομα τῆς πόλεως δέον νὰ παρατηρηθῇ ὅτι τοῦτο ἐνθυμίζει τὴν πόλιν Σὶς τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Κιλικίας (Pauly - Wissowa, RE λ. *Σισὰ*) ὡς καὶ τὸ τοπωνύμιον Σίσι (ἀνατολικῶς τῶν Μαλίων), Σίσιν τῆς Κύπρου κ.λ.π.

Δύο ρωμαϊκοὶ τάφοι ἦλθον τυχαίως εἰς φῶς κατὰ οἰκοδομικὰς ἐργασίας ἐντὸς τοῦ **Ἡρακλείου** εἰς τὸ οἰκόπεδον Καψῆ, ἀνατολικῶς τοῦ κινηματογράφου Ἀστόρια καὶ ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου. Εἰς ἀπόστασιν 11 μ. ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς τῶν παλαιῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἀνεκαλύφθη ὁ πρῶτος λαξευτὸς θαλαμοειδὴς τάφος (Α), τοῦ ὁποίου τὸ δάπεδον εὑρίσκεται εἰς βάθος 5.50 μ. ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὁδοῦ τῆς παρακειμένης πλατείας Ἐλευθερίας. Ὁ τάφος εἶναι τραπεζοειδοῦς περίπου σχήματος, διαστ. 2.80 x 2.10 x 2.05, ἔχει δὲ ὕψος 1.75 μ. Κατὰ τὴν βορείαν πλευράν, ἧς εἶχε καταστραφῆ τὸ ἐκ βράχου τοίχωμα, ὑπάρχει ἡ εἴσοδος (Πίν. 436 ε), ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ δύο παραστάδων, ὕψους 0,65 μ., ἐκ πωρολίθου, αἱ ὁποῖαι βαίνουν ἐπὶ κατωφλίου, ἔχοντος εἰδικὰς πρὸς τοῦτο ὑποδοχάς, ἄνω δὲ σχηματίζουν διπλῆν ταινίαν ἐν εἴδει ἐπικράνου. Ἐπ' αὐτῶν στηρίζεται τὸ ὑπέρθυρον. Ἡ εἴσοδος ἐκλείετο ἐν μέρει διὰ πλακός, διαστ. 0,60 x 0,45 μ. Ἡ ὅλη λάξευσις εἶναι χονδροειδής. Ἐσωτερικῶς τῆς θύρας ὑπάρχουν τρεῖς λίθοι σχηματίζοντες βαθμίδας διὰ τὴν κάθοδον, δεδομένου ὅτι τὸ δάπεδον εὑρίσκετο εἰς βάθος 0,90 μ. κατωτέρω τῆς εἰσόδου. Ὁ θάλαμος ἐκαλύπτετο διὰ χώματος μέχρι ὕψους 1.10 μ. Εἰς τὴν νοτίαν πλευράν του ὑπάρχει λαξευτὴ ὀρθογωνία κόγχη, ἐκ τῆς ὁποίας εἶχον πέσει ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ θαλάμου πήλινα καὶ ὑάλινα ἀγγεῖα (lacrimaria), μικρὸν πήλινον χοιρίδιον, πήλινον εἰδώλιον κόρης, ὁμοίωμα μάσκας, λύχνος κ.λ.π. Χαλκοῦν ὀρθογώνιον κάτοπτρον ἀπεκαλύφθη ἐπίσης ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ὡς καὶ χαλκοῖ κρίκοι, μικρὸς χρυσοῦς ρόδαξ καὶ σειρὰ νομισμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἓν ἀργυροῦν τῶν χρόνων τοῦ Βεσπασιανοῦ, τά δὲ λοιπὰ χαλκᾶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων τινὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. Ἡ κόγχη ἔχει μῆκος 1.40 καὶ βάθος 0,40 μ., ἡ δὲ ὀροφὴ αὐτῆς συμπίπτει μὲ τὴν ὀροφὴν τοῦ τάφου, ἐνῷ τὸ δάπεδον αὐτῆς εὑρίσκεται εἰς ὕψος 1 μ. ἄνωθεν τοῦ δαπέδου τοῦ τάφου. Ἡ κόγχη καταλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ τάφου. Ἐντὸς τῆς κόγχης εὑρέθησαν ὀστᾶ παιδός, καλυπτόμενα μὲ ἐλαφρῶς θολωτὴν κέραμον, διαστ. 1.05 x 0,40 μ. Ὁ παῖς εἶχε ταφῆ μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς Δ., ἐσῴζετο δὲ τμῆμα τοῦ κρανίου καὶ τῶν πήχεων. Κάτωθεν τῆς κεράμου, πλησίον τῶν ὀστῶν, ἀνεκαλύφθησαν διάφορα μικρὰ ἀντικείμενα: παρὰ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς κόγχης (Πίν. 437 ε) ὑπῆρχε πήλινον κωνικὸν θυμιατήριον μετὰ ποδός, πλῆρες ἀνθράκων, ὡραῖον πτηνὸν ἐξ ἰόχρου ὑάλου (Πίν. 437 δ), πήλινος λύχνος, πήλινον σφαιρικὸν προχοΐδιον, ὑάλινον προχοΐδιον (Πίν. 437 δ) καί τινα lacrimaria. Παρὰ τὸ δυτικὸν ἄκρον εὑρέθη ὑαλίνη φιάλη, μικρὰ ὑάλινα lacrimaria κ.λ.π. Ἄλλα ἀντικείμενα ἀνευρεθέντα ἐντὸς τῆς κόγχης εἶναι: θαυμάσιον ὀξυπύθμενον ἀγγεῖον ἐκ φλεβωτῆς, πολυχρώμου ὑάλου (Πίν. 437 ς'), πήλινον πυξίδιον, τοῦ ὁποίου τὸ πῶμα εὑρέθη κάτωθεν τῆς κόγχης, τμῆμα μολυβδίνου σκεύους, πήλινον προχοΐδιον μὲ τριφυλλόσχημον στόμιον, ὀστέϊνον κοχλιάριον, χαλκᾶ νομίσματα, χαλκῆ περόνη κ.λ.π. Ἐπίσης ἐκ τοῦ δαπέδου τοῦ θαλάμου προῆλθεν ἕτερον μικρόν, ὀστέϊνον κοχλιάριον, ὀστέϊνον κομβίον, πήλινον ληκύθιον, ὑάλινον ἀγγεῖον, λίαν στενόν καὶ ἐπίμηκες, καὶ σειρὰ συνήθων ὑαλίνων δακρυδόχων καὶ λύχνων. Ἀνθρώπινα ὀστᾶ εὑρέθησαν ἐπίσης εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ δαπέδου. Ὁ ἀνωτέρω πλούσιος τάφος, τοῦ ὁποίου ἡ χρῆσις διήρκεσεν ἐπὶ ἱκανὸν διάστημα, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν νομισμάτων, δεικνύει διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὴν οὐχὶ μικρὰν σημασίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ ὁποίου ἡ νεκρόπολις ἐξετείνετο προφανῶς εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν, ὁπόθεν προῆλθε καὶ ἡ ἀνευρεθεῖσα πρὸ ἐτῶν ἀνάγλυφος ἐπιτύμβιος στήλη μὲ παράστασιν δεξιώσεως τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀνατολικῶς τοῦ τάφου Α ἀνεκαλύφθη καὶ ἕτερος τάφος (Β), περίπου ὀρθογώνιος (2.30 x 2.25 x 2.05 μ.), μετὰ ὀρθογωνίου σκάμματος εἰς τὸ δάπεδον καὶ μικρᾶς κόγχης εἰς τὸ τοίχωμα, εὑρισκομένης εἰς ὕψος 0,45 μ. ἄνωθεν τοῦ δαπέδου (Πίν. 436 ς'). Τμήματα

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 01:27:31 EEST - 3.147.89.151

τῆς ὀροφῆς σῴζονται εἰς ὕψος 0,90 μ. ἄνωθεν τοῦ δαπέδου, ὅπερ κεῖται εἰς βάθος 4 μ. κάτωθεν τῆς στάθμης τῆς παρακειμένης πλατείας Ἐλευθερίας. Ὁ τάφος οὗτος ἦτο τελείως σεσυλημένος, ἀπέδωσε δὲ μόνον τμήματα ἀγγείου μετ' αὐλακώσεων, ἐκ τοῦ ὁποίου προκύπτει καὶ ἡ χρονολόγησις κατὰ τούς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἀνατολικώτερον, ἀνευρέθη τρίτος τάφος (Γ) λελαξευμένος εἰς τὸν βράχον, μεγίστου μήκους 1.80 καὶ μεγίστου πλάτους 1.40 μ., μὲ ἐστρογγυλευμένας τὰς γωνίας καὶ μὲ ὀροφὴν σῳζομένην κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ εὑρισκομένην εἰς ὕψος 0,75 ἄνωθεν τοῦ δαπέδου, ὅπερ κεῖται εἰς βάθος 4.50 μ. κάτωθεν τῆς στάθμης τῆς πλατείας. Ἡ εἴσοδος εὑρίσκεται πλησίον τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς Β. πλευρᾶς καὶ κλείεται διὰ μεγάλης πλακός, διαστ. 0,66 x 0,56 μ. Ἡ Ν. πλευρὰ τοῦ τάφου κατεστράφη διὰ τοῦ προωθητῆρος, κατὰ τὰς ἐργασίας διανοίξεως τῶν θεμελίων. Καὶ ὁ τάφος οὗτος ἦτο σεσυλημένος, ἀπέδωσε δὲ μόνον ὀστᾶ τινὰ καὶ μικρὰν χρυσῆν δανάκην.

Ἕτερον λάξευμα διεπιστώθη βορειότερον, βορείως τῆς γραμμῆς τοῦ βυζαντινοῦ τείχους καὶ ὑψηλότερον τῆς θεμελιώσεως αὐτοῦ, ἀνῆκον πιθανῶς εἰς τάφον μὴ χρησιμοποιηθέντα ἢ τελείως συληθέντα.

Ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου ἐξετελέσθη κατὰ γενομένην μετάβασιν εἰς τὴν περιοχὴν **Τσουτσούρου**, περισυλλογὴ ὀστράκων ὑπονεολιθικῶν καὶ ΜΜ χρόνων ὡς καὶ ἑνὸς ΜΜ ΙΙΙ «στολιδωτοῦ» τεμαχίου ἢ ἀγγείου ἐκ σπηλαίου εἰς θέσιν Λαρνάκι.

Αἰτηθεῖσαι πιστώσεις δι' ἀνασκαφὰς εἰς τὴν περιοχὴν Λεβῆνος - Ὁδηγητρίας, ἔνθα συλῶνται προανακτορικοὶ τάφοι, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀνασκαφὴν τῶν ἐλθόντων εἰς φῶς προανακτορικῶν καὶ μετανακτορικῶν τάφων εἰς θέσιν Φουρνὶ Ἀρχανῶν δὲν ἐχορηγήθησαν λόγῳ ἐξαντλήσεως τῶν σχετικῶν κονδυλίων, κατέστη ὅμως δυνατὴ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σακελλαράκη διενέργεια ἀνασκαφῆς εἰς Φουρνὶ Ἀρχανῶν διὰ χορηγίας τῆς Περιηγητικῆς Λέσχης Ἀρχανῶν μὲ ἐξαίρετα εὑρήματα, περὶ ὧν δημοσιεύεται ἔκθεσις τοῦ ἰδίου (βλ. σ. 411).

ΤΥΧΑΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΘΕΝΤΑ ΥΠΟ ΙΔΙΩΤΩΝ

Κατὰ τὸ ἔτος 1965 κατετέθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον Ἡρακλείου τὰ ἑξῆς τυχαῖα εὑρήματα παραδοθέντα ὑπὸ ἰδιωτῶν:

Ἐκ **Γουβῶν** κατὰ τὴν θέσιν Ἀποσελέμη, Πύργος Κεραμανωλιοῦ, προῆλθεν ἡμιτελὴς νεολιθικὴ σφῦρα ἐκ μέλανος λίθου.

Ἀπὸ τὰ **Μάλια**, ὁ φύλαξ Ἐμμαν. Κατσούλης παρέδωσε τμήματα ἀώτων κωνικῶν κυπέλλων, προανακτορικῶν χρόνων, προελθόντα ἐκ λαθρανασκαφῆς, πιθανῶς ἐξ ἀποθέτου.

Εἰς τὸν **Σκινιᾶν** Μονοφατσίου, κατὰ τὴν θέσιν Δεμάτι, ἀνευρέθησαν ἐν ΜΜ Ι εἰδώλιον προσκεκολλημένον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν σκεύους, φέρον περίζωμα καὶ ἔχον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ὡς καὶ κεφαλὴ ἑτέρου ὁμοίου εἰδωλίου.

Ἐκ τῆς **Ἀμνισοῦ** καὶ δυτικῶς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς Θενάτα προῆλθε ΜΜ ΙΙ ἀμφορίσκος, τοῦ ὁποίου ἐλλείπει μέρος τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ὠτίων.

Ἀπὸ τὸν **Δρακουλιάρη** Φοινικιᾶς Ἡρακλείου, ὁ νυκτοφύλαξ Ἐμμαν. Μαρκάκης προσεκόμισεν ἐν ΜΜ ΙΙΙ μελαμβαφὲς γαλακτοδοχεῖον («Milk jug»)

Ἀπὸ τὰ **Ἀϊτάνια**, καὶ ἐκ θέσεως Κακὴ Ράχη, προῆλθε λίθινος νεοανακτορικὸς λύχνος, ὕψους 0,365 μ., δίμυξος, ἐλλιπὴς τὴν μίαν μύξαν καὶ μέρος τοῦ κοιλώματος.

Ἀπὸ τὸ **Λοῦμα** Μεραμβέλλου, προῆλθε τμῆμα ἐκ τῶν χειλέων πίθου νεοανακτορικῶν χρόνων, μὲ διακόσμησιν σχοινίου.

Εἰς τὰς **Λιθίνας** Σητείας ἐντὸς τοῦ σπηλαίου Λατσίδα, ἦλθον εἰς φῶς νεοανακτορικὰ ὄστρακα.

Ἐκ τῆς **Ἐπισκοπῆς** Πεδιάδος καὶ ἐκ τῆς θέσεως Κεφάλα προῆλθεν ἄωτον προχοΐδιον τύπου «γαλακτοδοχείου», ΜΜ ΙΙΙ χρόνων, ἄνευ διακοσμήσεως.

Εἰς τὴν **Κνωσόν**, κατὰ τὴν θέσιν Γυψάδες, ἀνευρέθη τρίπλευρος σφραγιδόλιθος ἐκ στεατίτου μὲ ἐγχαράκτους, συγκεντρικοὺς κύκλους καὶ δικτυωτὸν ἐπὶ τῶν σφραγιστικῶν ἐπιφανειῶν.

Ἐπίσης ἐκ τῆς **Κνωσοῦ** προῆλθε στρογγύλον, λίθινον ἀντικείμενον μινωϊκῶν χρόνων, μὲ ἔναρξιν κυκλικῆς τρήσεως πιθανῶς ἐκ δοκιμῆς τρυπάνου.

Ἀπὸ τὸ **Σγουροκεφάλι** καὶ ἐκ τῆς θέσεως Κάμπος ἢ Πατητήρια, προῆλθε μικρὸν χαλκοῦν ἐγχειρίδιον μὲ δύο ὀπὰς κατὰ τὴν λαβήν.

Ἐκ **Βρυσῶν** Μεραμβέλλου καὶ ἐκ τῆς θέσεως Δράσι, προῆλθον σειρὰ ΥΜ ΙΙΙ ἀγγείων, ψευδόστομος ἀμφορεύς, προχοΐδια, δύο πυξίδες, δύο χαλκᾶ μαχαιρίδια, ἓν κρανίον καί τινα ὄστρακα.

Παρὰ τὸ **Γάζι**, ἀνευρέθη ψευδόστομος μυκηναϊκὸς ἀμφορίσκος μὲ διακόσμησιν κλάδων.

Εἰς τὴν **Τύλισον**, εὑρέθη σφραγὶς ἐκ μέλανος λίθου, μὲ παράστασιν λέοντος καὶ πτηνοῦ, μυκηναϊκῶν χρόνων.

Ἐκ τῆς **Κνωσοῦ**, προῆλθον δύο πρωτογεωμετρικὰ προχοΐδια, ἐλλιπῆ τὴν λαβὴν καὶ τὴν πρόχυσιν.

Ἐκ **Λαγοῦ** Λασιθίου, ἐκομίσθησαν ἐν μικρὸν κωνικὸν κύπελλον καὶ εἰς μικρογραφικὸς πίθος μὲ ἐγχαράκτους τεθλασμένας μεταξὺ ταινιῶν, πιθανῶς πρωτογεωμετρικῶν χρόνων.

Εἰς τὸν **Ἅγιον Ἰωάννην** Ἡρακλείου καὶ κατὰ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 01:27:31 EEST - 3.147.89.151

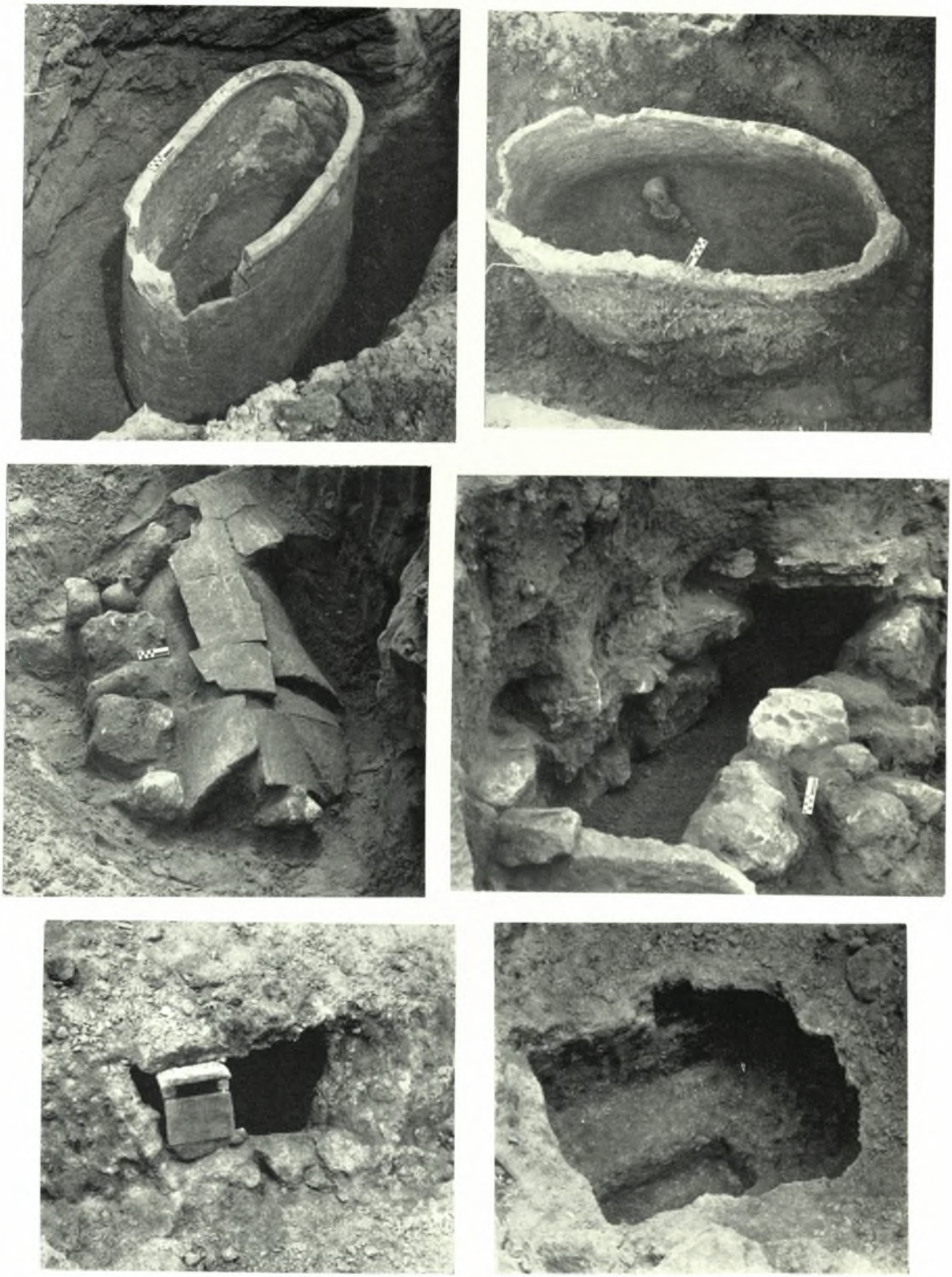

Κρήτη: α - β. Λάρνακες Α καὶ Β εἰς Γάζι, γ - δ. Ρωμαϊκοὶ τάφοι παρὰ τὴν Σταλίδα, ε. Εἴσοδος ρωμαϊκοῦ τάφου Α ἐν Ἡρακλείῳ, ς΄. Ρωμαϊκὸς τάφος Β ἐν Ἡρακλείῳ

ΣΤ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 01:27:31 EEST - 3.147.89.151

Κρήτη: α. Ὁ ὅρος - βωμὸς τῶν Σισαίων, β - γ. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ ὅρου - βωμοῦ τῶν Σισαίων, δ, ς΄. Ὑάλινα ἀγγεῖα καὶ πτηνὸν ἐκ τοῦ ρωμαϊκοῦ τάφου Α Ἡρακλείου, ε. Ρωμαϊκὸς τάφος Α Ἡρακλείου. Τὰ ἀντικείμενα εἰς τὴν κόγχην τοῦ τάφου

ΣΤ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/09/2024 01:27:31 EEST - 3.147.89.151